

anerkjendte Troesssamsund, blot at sanctionere, eller gjøre lovtigt, hvad der virkelig har vist sig som kirkeligt Levende af det Sande og Gode; hvorimod, dersom de, der ønske den Frihed, som Sognebaandets Løsning kan give, ville bte med at virke i saadan fri Retning, indtil de faae denne Frihed her i Landet lovtigt given enten af Rigsdagen eller af Ministeriet, da kunne de vente til Dommедag, og de faae den da aldrig; men paa den her antydede Vet faae de den, saasnart de i Overensstemmelse med Grundloven virke praktiff dertil, og da staaer Grundloven levende for dem, og da kan ingen Regjering eller Rigsdag forhindre dem fra at sige: det har gjort sig gjældende; det er gjældende, det er den levende Troessfrihed i Folketirken. Hvad gjør nu, at man frygter for at give denne Frihed i Folketirken? Det gjør det Materielle, det er Sædvaner og Skikke, der frygtes for, det er just det Materielle, der frygtes for, og det er det, der gjør sig gjældende, det er Frygten for Tab i Indtægter fra den ene Geistlige til den anden; ja, ogsaa denne Frygt er Moder til alle de Petitioner, vi have seet imod første Udkast til nærværende Lov (Flere Stemmer: Ja! Nei!); jeg siger jo, og jeg vil bevise det, det er billigt, at vi indrømme det, thi, naar vi handle her om reelle Ting, Embedsindtægter, ere vi da ikke saa nøteregnende at, ikke een Skilling skal tages fra det ene Sted og lægges til det andet uden Erstatning, og nu spørger jeg, om det ikke vilde være retfærdigt imod Præster, Skolelærere og Kirkesangere, at vi her ved denne Lov maatte sørge for, at de ikke mistede Noget i deres Indtægter? jeg vil tale her, hvad der kaldes en alvorlig Sag og sige: vi maae ikke her ved denne Lov gjøre nogen Formindskelse i deres Indtægter, thi den verdslige Lovgivning maa tage Hensyn til de Geistliges og Skolelærernes Indtægter, dette kunne vi gjøre efter det Lovforslag, der fremkom her til Vedtagelse, og vi kunne ogsaa gjøre det efter de Uendingsforslag, der foreligge angaaende Sognebaandets Løsning, men vi kunde ikke gjøre det efter det første oprindelige Forslag, og det var Anstødsstenen; thi, havde den ærede Forslagsstiller sat som allersørste Paragraph i sit Lovforslag, at de Indtægter, som vedkommende

Geistlige i Anledning af det borgerlige Egteskab vilde søle, at de maatte tage ved en saadan Foranstaltning, skulde godtgjøres dem efter indgiven Regning, saa havde Forslaget i de Geistliges Dine tabt det Meste af dets uhyggelige Skikkelse (Flere Stemmer: Ja! Nei!). Jo, det er ganske vist, og vi skulle i denne Henseende ikke gjøre os selv og ikke heller de Geistlige helligere, end vi og de ere; det er vist, at de gjerne ville have Indtægter, og det skulde have staaet i Forslaget; altsaa, hvad vi her tale om Statskirkens Præster, gjælder ogsaa Præsternes Indtægter og Embeder; det er jo Noget, som er materielt, som er ordnet ved Lov, og altsaa kun kan forandres ved Lov; vi maae huske paa, at det ikke er Noget, der saaledes uden videre kan afgjøres, og det vil siges og altid søge at gjøre sig gjældende som Grændsfejtel, at dertil gaae Indtægterne og ikke længere, og dertil gaae Rettighederne og ikke længere, og dertil gaae Personerne og ikke længere, og saadan flere gamle lovhjemlede Bilskaarligheder. — Forsaavidt alt Dette opretholdes, vilde den sande christelige Rettighedsfrihed aldrig finde sig derved tilfredstillet, men vil altid fordre sin Opbyggelsesfreds med hvad dertil hører udvidet og forenet med andre i samme Kirkesamsund; det kan den verdslige Lovgivning ingenlunde sætte Grændse for; den kan vel gjøre det, og den har gjort det, men denne Grændse overskrides; thi verdslig Lyang er det, den aandelige Magt aldrig lader sig paatvinge af den verdslige Magt, og den stærkteste af dem alle, nemlig den aandelige, lader sig umuligt Andet end indirecte paavirke til sin egen Seier ved en verdslig Modstand. Det er forøvrigt denne Fremgang, denne store Spore til Fremgang og Seier for Troessfriheden, som stærkest beforders, naar den lovgivende Magt indskrænker den mere og mere, og paa den Maade kommer man til denne Klogskab, som man forud burde vide at anvende, naar man var klog itide; det var at give Friheden forud, førend den gav sig selv, og give ligeledes altsaa her Sognebaandets Løsning forud; gjorde man nu dette, saa er jeg vis paa, at denne Løsning ikke alene vilde afværge forskjellige Ulemper, men den vilde faae en fredelig Fremgang til jævn almindelig Frihed, hvor-